
EL PLA DE BIBLIOTEQUES ESCOLARS DE BARCELONA

El model impulsat per l'Ajuntament de Barcelona

Setembre 2009

Ajuntament de Barcelona
Institut d'Educació

Plaça Espanya 5
08014 Barcelona
T 93 402 36 44
F 93 402 36 03
bibliotecaarturmartorell@bcn.cat
www.bcn.cat/educacio/arturmartorell

ÍNDEX

El Pla de Biblioteques escolars: el model impulsat per l'Ajuntament de Barcelona

1. Antecedents	3
2. Els trets definitoris del Pla	4
2.1. La missió	4
2.2. El model de biblioteca escolar que s'ha impulsat	4
2.3. Les característiques bàsiques del Pla	7
3. El protocol d'intervenció	10
4. La dotació de recursos materials	11
4.1. Infraestructures i mobiliari	11
4.2. Equipament informàtic	12
4.3. Programa informàtic	12
5. El suport als centres	13
5.1. L'equip itinerant	13
5.2. El paper de la BAM	14
6. La formació dels bibliotecaris/es escolars	15
7. Impuls del Pla de lectura de centre	17
8. Reptes de futur	18
8.1. Document Comissió de Lectura Pública	18
8.2. Implementació del Pla a les escoles públiques de titularitat del Departament d'Educació	27
8.3. Implementació del Pla a les Escoles Bressol de l'IMEB	27

ANNEX. Situació de les biblioteques escolars municipals Indicadors IFLA.

Plaça Espanya 5
08014 Barcelona
T 93 402 36 44
F 93 402 36 03
bibliotecaarturmartorell@bcn.cat
www.bcn.cat/educacio/arturmartorell

1. Antecedents

El Pla de Biblioteques Escolars parteix de l'encàrrec que es va fer a l'Institut d'Educació en el marc de la I Comissió de Lectura Pública el juny de 1999.

A la Comissió de Lectura Pública es va posar de manifest que les biblioteques escolars són la ventafocs del sistema de lectura i que no es disposava de dades actualitzades de la situació.

Les accions que es van emprendre són les següents:

- Es van encarregar dos estudis, l'un sobre les biblioteques als IES de la ciutat – el qual va fer la Facultat de Biblioteconomia i Documentació – i l'altre, sobre les biblioteques als CEIP dels districtes de Sants - Montjuïc i Sant Andreu, que es va fer des del CRP de cada un d'aquests districtes.
No es van veure diferències significatives entre els CEIP i els IES.

Les conclusions d'ambdós estudis van ser:

- No es detecten diferències de les biblioteques escolars entre els districtes, però sí, i notables, entre els centres.
- La biblioteca no és vista com una necessitat pels centres educatius i no la situen en un lloc preferent entre les prioritats.
- Una part important del funcionament de les biblioteques és assumida per les associacions de mares i pares.
- La biblioteca resta al marge de les innovacions tecnològiques.
- Les dedicacions del professorat no són suficients o bé són inexistentes.
- La dotació de materials és escassa i poc apropiada.

A partir de la informació d'aquests estudis es va elaborar el Pla de Biblioteques Escolars pròpiament dit.

Plaça Espanya 5
08014 Barcelona
T 93 402 36 44
F 93 402 36 03
bibliotecaarturmartorell@bcn.cat
www.bcn.cat/educacio/arturmartorell

El Pla de biblioteques escolars de Barcelona: el model impulsat per l'Ajuntament de Barcelona

2. Els trets definitoris del Pla

2.1. La missió

El Pla de Biblioteques Escolars de Barcelona ha tingut com a missió estendre el servei de biblioteca escolar a tots els centres educatius de titularitat municipal, tot creant una xarxa de biblioteques escolars per compartir recursos i coneixements.

2.2. El model de biblioteca escolar que s'ha impulsat

El Pla de Biblioteques Escolars ha pres com a punt de partida la definició de biblioteca escolar que estableixen les directius de la IFLA/UNESCO:

"La biblioteca escolar proporciona informació i idees que són fonamentals per funcionar amb èxit en la nostra societat d'avui en dia, cada cop més basada en la informació i el coneixement. La biblioteca escolar dota els estudiants d'habilitats d'aprenentatge al llarg de la vida i desenvolupa la seva imaginació, permetent-los d'aquesta forma viure com a ciutadans responsables." Directius IFLA/UNESCO

A partir d'aquesta definició, es posa l'accent en diversos aspectes:

- ✓ **UNA BIBLIOTECA ESCOLAR QUE...** s'entén com un centre de recursos, que permet l'accés a tot tipus d'informació, presentada en tot tipus de suports (llibres, diaris i revistes, mapes, DVD, CD-rom, recursos virtuals o no impresos). La biblioteca escolar és, doncs, a la vegada una biblioteca, una mediateca i una hemeroteca.

Plaça Espanya 5
08014 Barcelona
T 93 402 36 44
F 93 402 36 03
bibliotecaarturmartorell@bcn.cat
www.bcn.cat/educacio/arturmartorell

- ✓ **UNA BIBLIOTECA ESCOLAR QUE...** té una clara voluntat pedagògica, impulsora de pràctiques innovadores d'aprenentatge: una biblioteca que ajuda a trencar les inèrcies de treball només a l'aula, que propicia el treball en equip, que facilita les dinàmiques de cooperació transversals dins dels centres escolars, i d'aquests amb els agents de l'entorn.
- ✓ **UNA BIBLIOTECA ESCOLAR QUE...** fa possible un ús divers de l'espai per dur-hi a terme multiplicitat d'activitats: lectura, consulta, trobada, comunicació, etc.
- ✓ **UNA BIBLIOTECA ESCOLAR QUE...** és considerada com un recurs útil tant per a l'alumnat com pel professorat. Un recurs que també ha de donar servei a les famílies i a la resta de la comunitat educativa.

Però més enllà de la definició del que ha de ser una biblioteca, el model que impulsa el Pla Bibes s'assenta sobre el convenciment que la biblioteca escolar esdevé una eina imprescindible per consolidar el treball entorn una sèrie de **valors educatius**:

- **La igualtat d'oportunitats.** Un centre on hi hagi una biblioteca adequada dóna la possibilitat a tot l'alumnat (i a les seves famílies) de tenir un accés ampli a tot tipus d'informació i, per tant, a aproximar-se a una cultura diversa. El professorat de centres amb dèficits familiars reconeixen l'ajut indispensable que suposa disposar d'una biblioteca per garantir la igualtat d'oportunitats en l'accés a la informació.
- **L'autonomia.** Tant l'alumnat com el professorat dels centres tenen accés lliure al catàleg de la biblioteca a través d'Internet i cadascú, a partir dels seus interessos, pot realitzar cerques dels documents que necessita. Aquest aprenentatge, basat en l'exercici de l'autonomia, és fàcilment aplicable a l'ús de qualsevol altra biblioteca.

Plaça Espanya 5
08014 Barcelona
T 93 402 36 44
F 93 402 36 03
bibliotecaarturmartorell@bcn.cat
www.bcn.cat/educacio/arturmartorell

- **El gaudi.** La biblioteca ajuda a gaudir amb l'aprenentatge en un sentit ampli; l'aprenentatge de la lecto-escriptura que, sens dubte, és el més important en les primeres etapes escolars. Aquelles escoles amb biblioteca disposen de més recursos per fer atractiu aquest aprenentatge, ja que poden satisfer la demanda d'interessos diversos. En definitiva, la biblioteca escolar compleix amb una funció essencial: la transmissió de que l'aprenentatge ha de tenir una vessant de gaudi important.
- **La responsabilitat.** A través de l'ús de la biblioteca es fomenta la responsabilitat ja que es dona accés a un espai comú, amb recursos que s'han de compartir i que han de servir per a tots els membres de la comunitat. La biblioteca escolar és, en aquest sentit, una bona eina per treballar la responsabilitat de tothom en la cura dels recursos comuns.
- **L'esperit crític.** L'existència de la biblioteca permet disposar de l'accés a fonts diverses de coneixement, base a partir de la qual es construeix l'esperit crític i es fomenta la llibertat d'expressió. En la mesura que es promou la cerca d'informació diversa, a partir de la utilització de canals diferents (llibres, publicacions periòdiques, Internet), s'activa el contrast i l'elecció. Aquesta és una pràctica absolutament transversal a totes les àrees del currículum i que des de la biblioteca s'ha de propiciar.
- **Compartir.** El projecte d'una biblioteca escolar ha de ser plenament compartit per tot el centre, fet que exigeix que el seu màxim responsable, el bibliotecari/a, treballi en permanent contacte amb el seu entorn més directe. Per exemple, ha de conèixer els temes que el professorat ha de tractar amb l'alumnat per poder fer un suport efectiu de documentació i d'activitats paral·leles (fòrums, exposicions...) i ha de saber reflectir des de la biblioteca els esdeveniments que es van succeint al llarg del curs escolar (festes populars, celebracions...).

Plaça Espanya 5
08014 Barcelona
T 93 402 36 44
F 93 402 36 03
bibliotecaarturmartorell@bcn.cat
www.bcn.cat/educacio/arturmartorell

Aquest rol que ha d'exercir el bibliotecari/a escolar no està exempt de dificultats ja que massa sovint la feina dels centres està excessivament atomitzada.

No obstant, la pràctica demostra que la biblioteca funciona sovint com a nexa d'unió i d'intercanvi dins de les escoles.

- **Aprendre a aprendre.** Aquesta premissa és segurament, ara més que mai, la clau d'una bona educació, ja que cada cop hi ha menys certeses sobre els coneixements que cal impartir. Davant d'aquesta situació, l'aprenentatge de l'accés i el tractament de la informació esdevenen imprescindibles. La biblioteca escolar s'erigeix, per tant, en l'instrument que de forma més clara garanteix l'exercici continuat d'aquesta metodologia.

2.3. Les característiques bàsiques del Pla

Abans de desenvolupar-les, i de forma sintètica, les característiques bàsiques del Pla són les següents:

- La cobertura del Pla. El Pla dona cobertura als centres d'educació de titularitat municipal, 12 centres d'educació infantil i primària, 3 centres d'educació especial, 10 centres d'educació secundària i 1 escola de formació de persones adultes.
- Protocol d'intervenció. S'ha establert un protocol d'intervenció per tal de sistematitzar el conjunt d'accions a dur a terme a cada centre.
- Dotació de material. S'ha dotat a tots els centres de l'equipament i el programari informàtic necessari, així com d'una dotació econòmica específica per a la compra de fons documentals.

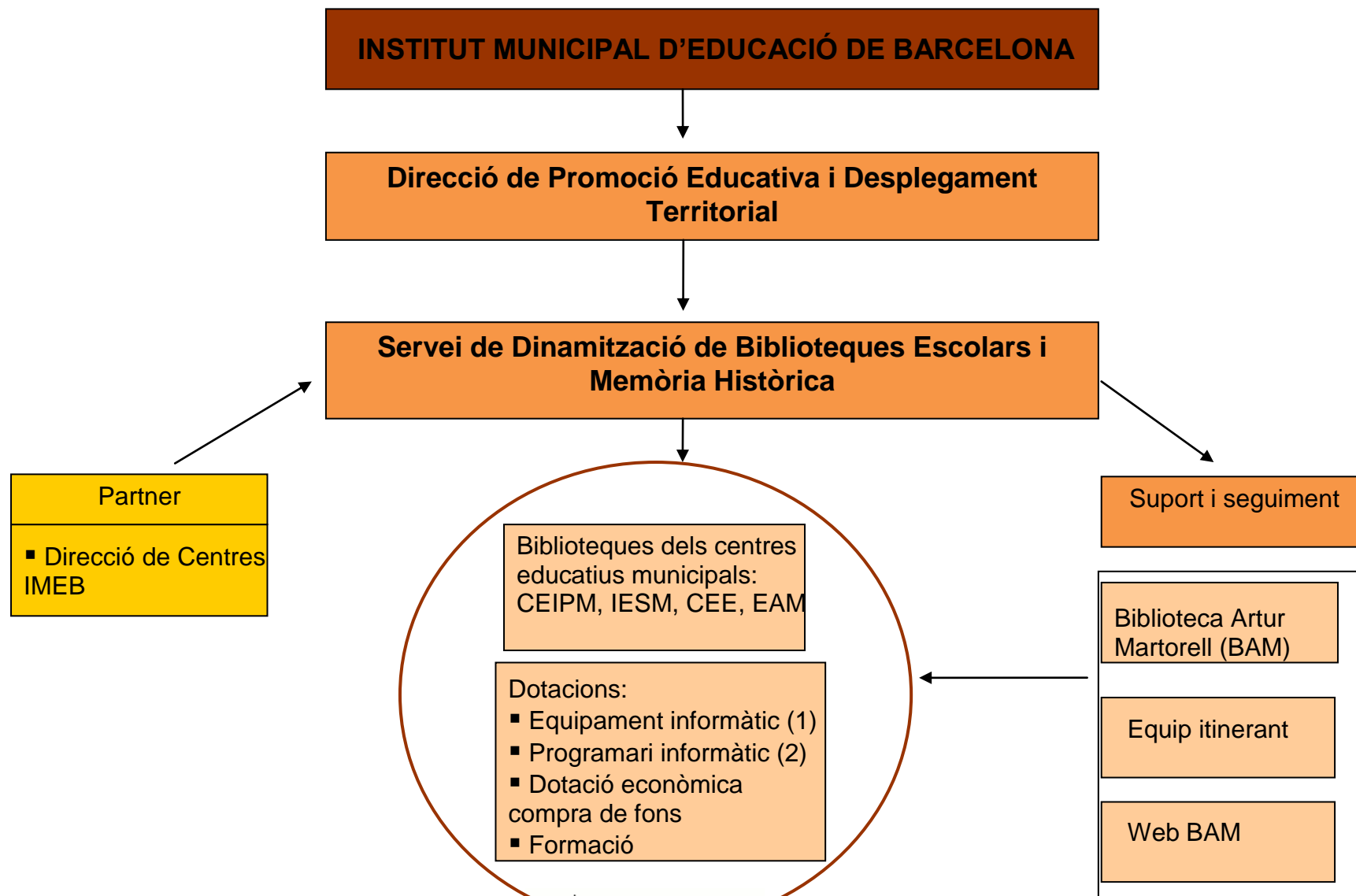

Plaça Espanya 5
08014 Barcelona
T 93 402 36 44
F 93 402 36 03

bibliotecaarturmartorell@bcn.cat
www.bcn.cat/educacio/arturmartorell

- Suport directe als centres per a la implementació del Pla. S'ha materialitzat un suport directe i constant als centres a través d'un equip itinerant i de la Biblioteca Artur Martorell, especialitzada en educació i biblioteques escolars. Aquest suport es complementa amb una pàgina web que actua com a banc de recursos de referència per a la xarxa de biblioteques escolars de Barcelona.
- Formació als bibliotecaris escolars. S'ha posat a l'abast de les persones responsables de la biblioteca escolar diferents tipus de formació que cobreixen les necessitats per a la posta a punt i la dinamització del servei: una formació bàsica (individualitzada, trobada de bones pràctiques) i una de complementària i voluntària (oferta activitats BAM, formació CRP, cursos Rosa Sensat, etc.)
- Impuls del Pla de lectura de centre. S'ha impulsat l'elaboració de Plans de lectura de centre, a través de la sistematització i estructuració de les activitats entorn de tres eixos (gust per la lectura, cerca i tractament d'informació, formació d'usuaris) del conjunt d'activitats i programes de dinamització que les escoles duen a terme.

3. El protocol d'intervenció

El Pla de biblioteques escolars municipals ha establert una sèrie de protocols d'intervenció que han servit per homogeneïtzar les actuacions a dur a terme, tot podent assegurar un tractament igualitari i unitari entre tots els centres. Val a dir, però, que el Pla es planteja des d'una **aproximació adaptada a les necessitats** de cada centre. Tot i l'aplicació de protocols per a desenvolupar el projecte de la biblioteca a cada escola, preval la **flexibilitat** per adaptar-se a les particularitats de cada cas.

Així doncs, el Pla s'ha anat desplegant tot partint del **compromís** que els **equips directius dels centres** han d'expressar envers el projecte. No es tracta, per tant, d'un Pla que s'aplica "des de dalt" i a tots els centres, sinó que són els propis centres els qui, mitjançant els seus equips directius, es mostren interessats en participar-hi.

Així, s'ha demostrat que en aquells casos que la implicació dels equips directius ha estat manifesta (a través de la creació i participació en les Comissions de biblioteca, del seguiment del projecte, de la inversió, de la dotació de personal, etc.), els canvis en relació a la biblioteca i el seu paper dins el funcionament del centre educatiu han estat importants.

Un cop adquirit el compromís per part del centre escolar, el Pla es desplega en dues fases:

FASE I. PRÈVIA

1. Elaboració del **diagnòstic** de la situació que presenta cada biblioteca (des del punt de vista de les infraestructures, els fons, la gestió...). Es redacta un informe que recull les intervencions que cal fer per a la posta a punt de la biblioteca.
2. Els propis centres es posen en contacte amb les instàncies corresponents per tal de dur a terme les **millores infraestructurals** necessàries en l'espai que ha d'ocupar la biblioteca.
3. Es dota als centres de l'**equipament** i el **programari informàtic** necessari.

FASE II. DESENVOLUPAMENT

4. S'estableix un **Pla de treball** abans de començar el curs escolar, en el qual s'hi contemplen les millores que cal introduir en els diversos àmbits. Tot seguit, l'equip directiu i la persona responsable de la biblioteca trien les propostes de millora que es veuen amb capacitat d'assumir i signen el Pla de treball com a compromís.
5. Durant el curs, se segueixen les **actuacions** establertes en el Pla de treball.
6. A final de curs, s'efectua un **balanç quantitatiu** (nombre de documents capturats, nombre de documents catalogats...) i **qualitatiu** (revisió de l'assoliment de les millores).
7. A partir dels resultats del balanç, es torna a plantejar un **nou Pla de treball** per al curs següent.

4. La dotació de recursos materials

4.1. Infraestructures i mobiliari

La primera intervenció que es fa en els centres és l'**adequació de l'espai** on se situa la biblioteca i la **dotació del mobiliari** bàsic (taules, cadires, prestatges) i específic (plafons, expositors, carros, etc.), que sigui el màxim d'adaptable a les necessitats dels infants segons la seva edat i els múltiples usos que es pugui fer de la biblioteca. Segons la normativa IFLA, és convenient disposar de mobiliari específic per a una biblioteca i diferenciar (i dotar de mobiliari adequat) les diverses zones segons l'ús a que estiguin destinades (zona d'estudi i recerca, zona de lectura informal, zona formativa, zona de treball i projectes en grup, zona administrativa)¹.

En aquesta fase són els centres els qui han de posar-se en contacte amb les instàncies pertinents (Consorti d'Educació, Servei de Construccions escolars), per tal de planificar les intervencions que s'han de fer.

¹ Veure Taula 4 a l'Annex.

4.2. Equipament informàtic

El Pla de Biblioteques escolars dota a cada centre participant del següent **equipament informàtic**:

- Ordinador (PC)
- Impressora de codi de barres
- Lector òptic

La resta de l'equipament l'aporta cada centre, amb una dotació inicial que es va ampliant i renovant cada curs.

4.3. Programa informàtic

El Pla de Biblioteques escolars de Barcelona ha optat per treballar a través del **Programa Absysedu**, desenvolupat per l'empresa Baratz que compleix tots els estàndards bibliotecaris i permet la migració si s'escaigués a qualsevol altre programari. A partir de la tecnologia Internet és possible accedir a l'aplicatiu des de qualsevol punt de la xarxa. El sistema s'ha dissenyat situant en un servidor de l'Institut Municipal d'Informàtica (IMI) el programari i d'aquesta manera es garanteix un accés segur a les dades.

Absys.edu es una aplicació dissenyada específicament per funcionar en un entorn web i l'objectiu fonamental es facilitar la gestió de xarxes de biblioteques escolars.

Utiliza les noves tecnologies de la informació (XML, Internet, etc.), obtenint-ne les màximes prestacions. Incorpora, a més a més de les funcions d'un sistema integrat modern, utilitats específiques per a la comunicació entre centres i la coordinació de recursos.

El resultat final és un catàleg col·lectiu consultable a través d'Internet i un programa de gestió que permet aplicar una política heterogènica a cada centre educatiu en funció de les seves necessitats.

5. El suport als centres

5.1. L'equip itinerant

El desplegament del Pla de biblioteques escolars de Barcelona s'ha garantit, en bona mesura, gràcies a la tasca duta a terme per l'equip itinerant. Es tracta d'un equip de persones que es dedica a **formar i assessorar**, de manera **presencial** a cada centre, als responsables de les biblioteques, amb una periodicitat setmanal o quinzenal o mensual (segons el grau de desenvolupament del projecte a cada escola).

En paral·lel, l'equip itinerant duu a terme, bàsicament, dues tasques:

1. S'encarrega de **dotar** a les escoles **d'eines** i de **mètodes de treball especialitzats** (sobretot pel que fa referència a la catalogació), que els responsables de les biblioteques escolars habitualment desconeixen. Amb aquest tipus d'intervenció es resol la preocupació de la majoria de centres davant la manca de criteris sobre com abordar la vessant més tècnica de la gestió de biblioteques. És, per tant, un suport directe, personalitzat i constant, que va responnent a les necessitats que sorgeixen. Aquest tipus de suport s'ha mostrat clau, sobretot en la fase de posta a punt de la biblioteca.
2. S'encarrega d'**assessorar** els centres sobre l'**elaboració del Pla de lectura**. Es sistematitzen el conjunt d'activitats, que ja es duen a terme als centres, entorn el foment de la lectura i l'aprenentatge en el tractament de la informació i es donen referències per incorporar-ne de noves.

Plaça Espanya 5
08014 Barcelona
T 93 402 36 44
F 93 402 36 03
bibliotecaarturmartorell@bcn.cat
www.bcn.cat/educacio/arturmartorell

En funció de les demandes dels centres, a partir del moment que el projecte de la biblioteca ja s'ha consolidat, el seguiment i l'acompanyament es materialitza a través de dues vies complementàries: 1) la **Biblioteca Artur Martorell** (BAM) continua estant al servei de les biblioteques escolars per donar resposta a qualsevol tipus de dubte i/o problema que sorgeixi durant la gestió quotidiana i 2) l'equip itinerant continua assistint a alguns centres de forma presencial per tal de fer un seguiment més directe.

L'equip itinerant està format per un conjunt de **persones especialment formades** per desenvolupar aquesta tasca. Responent a un **perfil mixt** (docents i professionals de la biblioteconomia i la documentació), fet que comporta disposar d'una complementarietat de sabers per abordar tant les necessitats dels centres des d'un punt de vista pedagògic com del domini de la tècnica de la biblioteconomia.

De forma periòdica, l'equip itinerant es reuneix a fi de posar en comú criteris d'actuació, compartir informació, generar bones pràctiques, etc. Aquesta reunió de coordinació s'ha mostrat important per treballar la cohesió del propi equip itinerant.

5.2. El paper de la BAM

La **Biblioteca Artur Martorell** i les **Biblioteques Escolars** formen un catàleg col·lectiu que actualment té uns 120.000 registres consultables a través d'Internet a l'adreça:

www.bcn.cat/educacio/arturmartorell.

La **Biblioteca Artur Martorell** en fa el control de qualitat, vetllant per l'eliminació de registres i encapçalaments duplicats i establint les pautes de catalogació.

La catalogació cooperativa permet la captura de registres de la **Biblioteca Artur Martorell** o de les altres **Biblioteques Escolars** de la xarxa.

Plaça Espanya 5
08014 Barcelona
T 93 402 36 44
F 93 402 36 03
bibliotecaarturmartorell@bcn.cat
www.bcn.cat/educacio/arturmartorell

Els beneficis del catàleg col·lectiu són:

- Estalvi del recursos humans i tecnològics.
- Préstec interbibliotecari.
- Dóna sentit de pertinença al concepte de xarxa.

A part de totes aquestes tasques, la BAM també juga un paper important a través dels **préstecs** que realitza als centres escolars a fi que puguin ampliar i a la vegada optimitzar els seus fons.

Un dels valors afegits de la Biblioteca Artur Martorell com a nòdul central de la xarxa de biblioteques escolars és precisament la seva **especialització entorn l'educació** i les **biblioteques escolars**. Aquest fet la situa en una posició privilegiada per esdevenir el referent en aquest àmbit.

6. La formació dels bibliotecaris/es escolars

Tot seguint la **política d'aproximació *micro*** a cada realitat, el Pla de Biblioteques escolars analitza amb deteniment les necessitats de cada escola en termes de personal. Així, **s'estudien** quins són **els perfils** que hi ha a cada centre susceptibles d'esdevenir els responsables de la biblioteca escolar. En alguns casos, doncs, s'ha optat per designar a un membre de l'equip docent de l'escola, **sent els propis centres** els qui n'assumeixen el cost, tot comptant amb les hores de dedicació a la gestió interna de la biblioteca i l'atenció als usuaris.

Així doncs, la tasca del bibliotecari escolar és desenvolupada, la majoria de les vegades, per un membre de l'equip docent del centre que es prepara per assumir les seves noves responsabilitats. Per això, hi ha una **tasca important de formació** que el Pla de biblioteques escolars de Barcelona ha estructurat de la següent manera: una formació bàsica (i obligatòria) i una formació complementària (i voluntària).

FORMACIÓ BÀSICA

- **Formació individualitzada:** És la formació que duu a terme l'equip itinerant a cada centre. Aquesta formació incideix en l'organització de l'espai, el maneig i l'ús del programa Absysedu, l'elaboració del Pla de lectura de centre i el desplegament del conjunt d'actuacions incloses en el Pla de treball assumit a l'inici de cada curs escolar.
- **Trobada de bones pràctiques:** Es tracta de trobades, organitzades i conduïdes pel Pla de Biblioteques escolars, en que s'hi donen cita els bibliotecaris escolars dels centres pertanyents al Pla. Aquestes trobades tenen per objectiu presentar bones pràctiques assajades en cada un dels centres (sobre el funcionament i la dinamització de les biblioteques, el foment de la lectura, etc.) i, a partir de les presentacions, debatre i compartir experiències, suggerir noves iniciatives, etc. A partir del curs 2009-2010 aquesta tasca serà assumida a través dels serveis educatius del Consorci d'Educació.

FORMACIÓ COMPLEMENTÀRIA

- **Oferta d'activitats de la BAM:** La Biblioteca Artur Martorell ofereix al llarg de l'any un conjunt d'activitats (xerrades, conferències, converses amb autors, etc.) que giren entorn el foment de la lectura, la didàctica de gèneres literaris i, en general, reflexions entorn la tasca d'aprendre a aprendre.
- **Oferta dels CRP:** Els serveis educatius del Consorci d'Educació de Barcelona, ofereixen al professorat de la ciutat un seguit d'activitats formatives per a la millora de les seves competències en l'organització de la biblioteca i la dinamització de la lectura.

Plaça Espanya 5
08014 Barcelona
T 93 402 36 44
F 93 402 36 03
bibliotecaarturmartorell@bcn.cat
www.bcn.cat/educacio/arturmartorell

- **Oferta de cursos de Rosa Sensat:** L'associació de mestres Rosa Sensat ofereix, dins dels seus cursos d'estiu, propostes entorn la biblioteca escolar, l'aprenentatge alhora d'utilitzar la informació o el foment de la lectura.

7. Impuls del Pla de lectura de centre

El Pla de Biblioteques escolars de Barcelona incideix, a través del **Pla de lectura de centre**, en l'**ordenació** i la **sistematització** del conjunt d'**activitats de dinamització** que les biblioteques escolars duen a terme.

El Pla intervé en les **escoles bressol** a través del foment a la lectura i la dinamització de les biblioteques, que en el seu cas són biblioteques a l'aula. No es fa, per tant, el mateix tipus de treball que amb la resta de centres, sinó que a partir de l'elaboració del que s'ha anomenat *Pla de Foment de la Lectura 0 – 3 anys* s'incideix, bàsicament, en promoure l'hàbit de la lectura tant des de casa com des de l'escola, amb l'objectiu de convertir-la en una eina pel gaudi i l'aprenentatge.

Així doncs, des de la **Biblioteca Artur Martorell**, s'impulsen tres programes dirigits a les **escoles bressol**:

- **Renovació de les biblioteques escolars.** Es tracta de renovar o posar en marxa les biblioteques escolars, a partir d'assessorar-les sobre el fons que haurien de tenir per cobrir les necessitats del professorat, els infants i les famílies. Es donen criteris d'organització de la biblioteca i pautes per a la informatització del fons.
- **Programa "Les maletes viatgeres".** A través d'aquest programa es cedeix a les escoles un lot que conté llibres tant per als infants com per a les famílies, per a treballar l'hàbit de la lectura a l'escola i des de casa. Segons les demandes de les escoles, també es preparen "maletes temàtiques" que serveixen per reforçar els àmbits d'interès que s'estiguin treballant.

- **Trobades i conferències.** Es realitzen trobades i conferències dirigides a les famílies i al professorat en que s'argumenten els beneficis de la lectura i es donen pautes per a fomentar-ne l'hàbit.

Si la intervenció per dinamitzar la lectura en el cas de les escoles bressol es fa des de la BAM, en el cas dels **centres d'educació infantil i primària i de secundària** es fa a través de la tasca que desplega l'**equip itinerant**. L'equip itinerant assessora cada escola per tal d'elaborar el seu propi Pla de lectura de centre. Aquest pla s'ha de convertir en la guia del conjunt d'activitats que s'impulsaran des de la biblioteca, a partir de tres eixos:

- ✓ El gust per la lectura
- ✓ La cerca i tractament de la informació
- ✓ La formació d'usuaris de la biblioteca

La filosofia dels Plans de lectura de centre és la de **posar en valor** totes aquelles activitats que els centres ja duen a terme. Gràcies al fet d'estructurar-les i sistematitzar-les és possible detectar certs buits que poden ser omplerts amb activitats noves. D'aquesta manera, les escoles tendeixen a ampliar el ventall d'activitats, tot assajant diferents estratègies per promoure la lectura i l'ús de la biblioteca.

A partir del curs 2009-2010 aquesta tasca passa a realitzar-se a través dels serveis educatius del Consorci d'Educació.

8. Reptes de futur

8.1. Document de la Comissió de Lectura Pública

Durant el curs 2008-2009 la subcomissió d'Educació de la Comissió de Lectura Pública ha elaborat el document "Accions de millora per a la col·laboració entre biblioteca pública i biblioteca escolar a la ciutat de Barcelona".

Plaça Espanya 5
08014 Barcelona
T 93 402 36 44
F 93 402 36 03

bibliotecaarturmartorell@bcn.cat
www.bcn.cat/educacio/arturmartorell

Hi ha participat el consorci d'Educació, les biblioteques públiques de la ciutat, i la biblioteca Artur Martorell de l'IMEB i la facultat de biblioteconomia.

S'adjunta el resum on es defineixen les funcions de la BAM, els CRP i les biblioteques de Barcelona en relació a les biblioteques escolars en els aspectes de: fons, formació d'usuaris i activitats.

Sens dubte és un document que pot ser d'una gran ajuda per a la nova etapa que emprèn l'Institut d'Educació en l'extensió progressiva del model de suport a les biblioteques de les escoles públiques de la nostra ciutat.

MODEL I FUNCIONS

QUADRE RESUM 1

FUNCIONS DE CADA AGENT IMPLICAT	
Biblioteca Artur Martorell	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dur a terme assessoraments als centres educatius per al desenvolupament i assessorament tècnic de les biblioteques escolars, seguint el model fins ara emprat es les escoles municipals i que s'estendrà de forma progressiva a partir del curs 2009-2010 a la resta d'escoles de la ciutat. ▪ Establir polítiques de difusió dels fons, d'elaboració de lots itinerants i de préstec, de bibliografies així com de donatius adreçats als centres educatius. ▪ Realitzar accions obertes a tota la comunitat educativa de difusió de la literatura infantil i juvenil i altres d'específiques per al professorat. ▪ Fer visible la funció de la Biblioteca Artur Martorell com a biblioteca especialitzada amb una carta pròpia de serveis destinada al sector educatiu.
Centre de Recursos Pedagògics	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ser motors i impulsors de les actuacions de col·laboració a nivell territorial liderant la coordinació entre les biblioteques públiques i les biblioteques escolars d'un mateix territori.

- Desenvolupar-se com agents clau per a la comunicació entre les biblioteques públiques i les biblioteques escolars perquè tenen una funció de dinamització de pont facilitadora de la comunicació que ja és contemplada en els seus propis objectius.
- Elaborar cada curs escolar un directori de les persones responsables de les biblioteques escolars dels centres educatius de la zona amb la finalitat de disposar d'una eina de comunicació que permeti la transmissió de la informació directament al centre tant pel CRP com per les biblioteques públiques d'aquell territori.
- Determinar dins de cada zona quin és la biblioteca pública de referència per a cada escola amb la finalitat que tota biblioteca escolar pugui tenir una biblioteca pública de referència i un canal estable de comunicació.
- Utilitzar el seminari de biblioteca escolar del pla de formació de zona que disposa cada CRP com a eina bàsica de comunicació entre els CRP i les biblioteques escolars.
- Establir de cara al futur l'articulació del fons en un context documental més ampli.

Biblioteques de Barcelona

- Establir polítiques de difusió del fons, d'elaboració de lots itinerants, de préstecs de lots de clubs de lectura, així com de donatius adreçats als centres educatius, especialment pel que fa referència als fons de literatura infantil i juvenil.
- Establir polítiques d'incorporació de fons local provinent dels centres educatius.
- Establir un protocol per a les visites escolars determinant els continguts de la formació d'usuaris. Facilitar l'ús de la biblioteca per a la realització de propostes didàctiques o treballs de recerca i ampliar el nombre d'activitats

adreçades a la comunitat educativa.

- Actuar en aquests àmbits en col·laboració amb els serveis educatius de cada zona, treballant conjuntament en el disseny i implementació de protocols i projectes i fent que actuïn de nexes d'unió amb els respectius centres educatius. Dotar aquesta col·laboració de pressupostos específics, si s'escau, i de calendaris de treball prefixats en els respectius plans d'actuació.
- Fer del Servei de Documentació de Literatura Infantil i Juvenil un centre de referència pel que fa a la tasca de difusió de la lectura a partir de serveis d'acompanyament, assessorament i formació en literatura infantil i juvenil també per a la comunitat educativa.
- Redactar una carta de serveis adreçada a la comunitat educativa, per tal que totes les biblioteques públiques de la ciutat garanteixin un mínim estable de serveis i activitats.

QUADRE RESUM 2

Àmbit 1: El fons			
ACCIONS	CRP	BAM	B. DE BARCELONA
ACCIÓ 1			
Realitzar un assessorament tècnic a les biblioteques escolars en la gestió del seu fons		X	X
ACCIÓ 2			
Actuar com a nexa d'unió i canal transmissor d'informació entre la biblioteca escolar i la biblioteca pública per poder oferir donacions o duplicats als centres educatius de forma sistematitzada en un districte.	X		
Elaborar llistes de documents que es donen de baixa o estan duplicats dels fons propis de les biblioteques públiques o altres institucions.		X	X
ACCIÓ 3			
Elaborar bibliografies i guies de lectura adreçades a la biblioteca escolar.		X	X
Compartir la informació en referència a bibliografies i guies de lectura que elabora cada institució vinculant-se a un protocol de coordinació.	X	X	X
Recollir i difondre tota la informació bibliogràfica selectiva i vincular-la a les demandes i necessitats dels centres.	X		
ACCIÓ 4			
Crear lots de préstec i gestionar el seu ús.		X	X
Recollir i difondre tota la informació de lots de préstec itinerants que es van confeccionant i vincular-la a les demandes i necessitats dels centres.	X		

ACCIÓ 5			
Realitzar la selecció dels treballs de recerca de l'alumnat i lliurar un exemplar a les biblioteques públiques del districte.	X		
Fomentar l'intercanvi dels fons locals entre la BE i la BP.	X	X	X
ACCIÓ 6			
Considerar com a referent el catàleg de la Biblioteca Artur Martorell tant del fons educatiu com el de la literatura infantil i juvenil.	X	X	X
Difondre el fons pedagògic de les mediateques dels CRP.	X		
Fer accessibles els catàlegs de les diverses institucions des de la pàgina web de cadascuna per a facilitar la consulta recíproca del fons.	X	X	X
ACCIÓ 7			
Potenciar la via digital com a canal per a la difusió d'informació que faciliti la comunicació entre les institucions implicades.	X	X	X

Àmbit 2: Formació d'usuaris			
ACCIONS	CRP	BAM	B. DE BARCELONA
ACCIÓ 8			
Fomentar les visites escolars a la biblioteca pública contemplant el treball conjunt amb el professorat implicat.	X		X
Determinar els continguts i el nombre d'activitats de formació d'usuaris de les biblioteques públiques.	X		X
Revisar els materials de formació d'usuaris que s'utilitzen a les Biblioteques de Barcelona i desenvolupar uns materials educatius nous.	X		X
ACCIÓ 9			
Facilitar a les escoles vinculades per zona l'ús dels espais de la biblioteca pública per a la realització de propostes didàctiques o treballs de recerca que requereixen l'ús de materials específics no disponibles als centres escolars.	X		X
Organitzar conjuntament entre la biblioteca pública, la biblioteca escolar i el CRP mostres i presentacions de treballs realitzats pels alumnes dels centres educatius d'una mateixa zona.	X		X
Elaborar protocols i materials conjunts de formació en l'ús de la informació entre la biblioteca pública i la biblioteca escolar.	X	X	X

Àmbit 3: Activitats			
ACCIONS	CRP	BAM	B. DE BARCELONA
ACCIÓ 10			
Realitzar la dinamització educativa i la formació de professorat en l'ús de la biblioteca escolar com a eina educativa al servei del desplegament curricular i la promoció de la lectura	X		
Intervenir en els centres amb una funció d'assessorament pel desenvolupament de les biblioteques escolars.	X	X	
ACCIÓ 11			
Recollir i difondre tota la informació sobre les propostes d'activitats que porten a terme les Biblioteques de Barcelona, la Biblioteca Artur Martorell com els CRP per poder-ne fer la difusió a les escoles d'una mateixa zona.	X		
Impulsar la realització d'activitats de difusió de la lectura adreçada a la comunitat educativa de Barcelona.	X	X	X

Totes aquestes propostes de millora s'aniran desenvolupant de forma progressiva per part dels diferents agents implicats.

Plaça Espanya 5
08014 Barcelona
T 93 402 36 44
F 93 402 36 03

bibliotecaarturmartorell@bcn.cat
www.bcn.cat/educacio/arturmartorell

8.2. Implementació del Pla a les escoles públiques de Barcelona de titularitat del Departament d'Educació.

El projecte de Biblioteques escolars que es basa en els elements de :

- Flexibilitat
- Autonomia
- Sostenibilitat
- Compromís

ha demostrat ser una eina eficaç de millora de les biblioteques escolars. És per això que l'Institut d'Educació i el Consorci d'Educció han fet una "Acord de Col·laboració per oferir assessorament i suport tècnic a les biblioteques escolars dels centres educatius de Barcelona de titularitat del Departament d'Educació".

Els compromisos de l'IMEB són assumir els costos de lloguer de 37 llicències del programari absys.edu que s'anirà implementant durant els cursos 2009-2010 i 2010-2011 i posar al servei d'aquests 37 centres el suport de l'equip itinerant (3 persones) de la Biblioteca Artur Martorell.

8.3. Implementació del Pla a les escoles Bressol de l'IMEB

Des de la BAM ja s'han esmentat diferents accions que es fan amb les escoles Bressol. Ara bé a partir del juny de 2008 s'han esporgat, organitzat i informatitzat 4 biblioteques de les escoles Bressol. Fins al 2001 se'n poden assumir 6 més. L'objectiu d'aquestes biblioteques és servir als infants i mestres de les escoles però també i d'una manera especial per a les famílies. Aquest sens dubte és el tret més diferenciador en relació a les escoles de Primària i Secundària.

Plaça Espanya 5
08014 Barcelona
T 93 402 36 44
F 93 402 36 03
bibliotecaarturmartorell@bcn.cat
www.bcn.cat/educacio/arturmartorell

ANNEX. Situació de les biblioteques escolars municipals en relació als Indicadors IFLA

